УДК 338.48:332.1:005.591.6
JEL Classification: R11, L83, O33

КОСТИРКО Р. О.[1]

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ПРОГНОЗНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

DOI: https://doi.org/10.32620/cher.2026.1.06

Постановка проблеми. Стаття присвячена дослідженню теоретико-методичних засад аудиту прогнозної фінансової звітності в контексті вимог Міжнародних стандартів аудиту та вдосконалення інструментарію його обліково-аналітичного забезпечення. *Метою дослідження* є розвиток теоретико-методичних засад аудиту прогнозної фінансової звітності відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту на підставі вдосконалення інструментарію обліково-аналітичного забезпечення, орієнтованого на підвищення якості доказової бази та об'єктивності оцінки прогнозної інформації для стейкхолдерів. *Об'єкт дослідження* – процес аудиту прогнозної фінансової звітності підприємств. *Методи, використані в дослідженні:* наукового пізнання, метод узагальнення, порівняння, логічно – змістовний, методи індукції та дедукції, аналізу. *Гіпотеза дослідження* полягає у припущенні, що формування методичного забезпечення аудиту прогнозної фінансової звітності (відповідно до Міжнародного стандарту завдань з надання впевненості (МСЗНВ 3400) «Перевірка прогнозної фінансової інформації») на засадах вдосконалення обліково-аналітичного інструментарію сприятиме отриманню достатньої доказової бази для оцінки обґрунтованості припущень менеджменту та достовірності прогнозних показників, а також підвищенню довіри стейкхолдерів. *Виклад основного матеріалу.* Обґрунтовано передумови аудиту прогнозної фінансової звітності. Доведено доцільність застосування процедур формування доказової бази аудиту шляхом очищення та нормалізації облікової інформації від впливу випадкових чинників та екстраординарних подій, що дозволяє забезпечити порівнянність фактичних результатів минулих періодів із прогнозною фінансовою інформацією. Деталізовано процедури верифікації узгодженості між прогнозним балансом та даними прогнозних звітів про фінансові результати та рух грошових коштів через механізми артикуляції нерозподіленого прибутку та визначення потреби у додатковому зовнішньому фінансуванні. Запропонована методика на засадах МСЗНВ 3400 та дедуктивного моделювання зміщує акцент аудиту з контролю обчислень на верифікацію професійних суджень менеджменту. Систематизовано типові викривлення у прогнозних балансах за об'єктами перевірки для фокусування аудиту на зонах ризику суб'єктивних оцінок. Диференційовано типи аудиторських висновків за результатами перевірки прогнозної звітності відповідно до характеру виявлених відхилень згідно з МСЗНВ 3400. *Оригінальність та практичне значення* мають: підхід до формування доказової бази аудиту на підставі обліково-аналітичної інформації; процедури верифікації узгодженості між прогнозним балансом та даними прогнозних звітів; методика оганізаціїї аудиту прогнозної фінансової звітності підприємств відповідно до вимог МСЗНВ 3400, впровадження якої забезпечує зміщення фокусу аудиторської перевірки з формального контролю арифметичних обчислень на оцінювання професійних суджень менеджменту; рекомендації щодо аудиторських висновків за результатами перевірки прогнозної звітності відповідно до характеру виявлених відхилень. *Висновки.* Розвиток методології аудиту прогнозної фінансової звітності передбачає трансформацію обліково-аналітичного інструментарію відповідно до вимог МСЗНВ 3400, що створює надійне підґрунтя для збору достатніх аудиторських доказів та є визначальним чинником у підтвердженні реалістичності прогнозних показників. Запро-

[1] **Костирко Руслан Олександрович**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ, Україна.

Kostyrko Ruslan, Doctor of Sciences (Economic), Professor, Professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-9247-3363
e-mail: 6217832@gmail.com

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

поновані процедури очищення та нормалізації облікової інформації від впливу випадкових чинників та екстраординарних подій забезпечують репрезентативність аудиторських доказів, що дозволяє встановити об’єктивну порівнянність показників минулих періодів із майбутніми очікуваннями та підтвердити достовірність фінансових прогнозів на основі виявлених закономірностей тенденцій розвитку підприємства. Впровадження методики аудиту прогнозної фінансової звітності, що інтегрує стратегічне планування, аналіз узгодженості облікової політики, факторну верифікацію припущень (з урахуванням ESG-ризиків) та перевірку статей прогнозного балансу, сприятиме формуванню об’єктивної інформації для підготовки аудиторського висновку залежно від типу викривлень прогнозних показників та підвищенню якості аудиторських послуг.

Ключові слова:

аудит прогнозної звітності, МСЗНВ 3400, обліково-аналітичне забезпечення, нормалізація облікової інформації, ESG-ризики, процедури узгодженості прогнозної звітності, фактори викривлення, типи аудиторських висновків, аудиторський ризик.

ACCOUNTING, ANALYTICAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR THE AUDIT OF FORECAST FINANCIAL STATEMENTS

Problem statement. The article is devoted to the study of the theoretical and methodological principles of the audit of forecast financial statements in the context of the requirements of International Auditing Standards and the improvement of the tools of its accounting and analytical support. *The purpose* of the study is to develop the theoretical and methodological principles of the audit of forecast financial statements in accordance with the requirements of International Auditing Standards on the basis of improving the tools of accounting and analytical support, focused on improving the quality of the evidence base and the objectivity of the assessment of forecast information for stakeholders. *The object* of the study is the process of auditing forecast financial statements of enterprises. Methods used in the study: scientific knowledge, generalization method, comparison, logically – meaningful, induction and deduction methods, analysis. *The hypothesis* of the study is that the formation of methodological support for the audit of forecast financial statements (in accordance with the International Standard on Assurance Engagements (ISA 3400) "Review of Forecast Financial Information") based on improving accounting and analytical tools will contribute to obtaining a sufficient evidence base for assessing the validity of management assumptions and the reliability of forecast indicators, as well as increasing stakeholder confidence. *Presentation of the main material*. The prerequisites for the audit of forecast financial statements are substantiated. The feasibility of applying procedures for forming an audit evidence base by cleaning and normalizing accounting information from the influence of random factors and extraordinary events is proven, which allows to ensure the comparability of actual results of past periods with forecast financial information. The procedures for verifying the consistency between the forecast balance sheet and data from forecast reports on financial results and cash flows through the mechanisms of articulation of retained earnings and determining the need for additional external financing are detailed. The proposed methodology based on the principles of ISA 3400 and deductive modeling shifts the emphasis of the audit from the control of calculations to the verification of professional judgments of management. Typical distortions in forecast balances are systematized by objects of inspection to focus the audit on risk areas of subjective assessments. Types of audit conclusions based on the results of the inspection of forecast reporting are differentiated according to the nature of the detected deviations according to ISA 3400. *Originality and practical significance are*: an approach to forming an evidentiary base for the audit based on accounting and analytical information; procedures for verifying the consistency between the forecast balance and the data of forecast reports; a methodology for organizing an audit of forecast financial statements of enterprises in accordance with the requirements of ISA 3400, the implementation of which ensures a shift in the focus of the audit from formal control of arithmetic calculations to the assessment of professional judgments of management; recommendations on audit conclusions based on the results of the audit of forecast reporting in accordance with the nature of the identified deviations. *Conclusions.* The development of the methodology for auditing forecast financial reporting involves the transformation of accounting and analytical tools in accordance with the requirements of ISA 3400, which creates a reliable basis for collecting sufficient audit evidence and is a determining factor in confirming the realism of forecast indicators. The proposed procedures for cleaning and normalizing accounting information from the influence of random factors and extraordinary events ensure the representativeness of audit evidence, which allows establishing objective comparability of indicators of past periods with future expectations and confirming the reliability of financial forecasts based on the identified patterns of enterprise development trends. The implementation of a methodology for auditing forecast financial statements that integrates strategic planning, accounting policy consistency analysis, factor verification of assumptions (taking into account ESG risks) and verification of forecast balance sheet items will contribute to the formation of objective information for preparing an audit opinion depending on the type of misstatements of

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

forecast indicators and improving the quality of audit services.

Keywords:

audit of forecast reporting, ISA 3400, accounting and analytical support, normalization of accounting information, ESG risks, procedures for consistency of forecast reporting, misstatement factors, types of audit opinions, audit risk.

Постановка проблеми. В умовах посилення динамічності та невизначеності економічного середовища аудит прогнозної фінансової звітності підприємств набуває стратегічної значущості, що дозволяє розглядати його як інструмент забезпечення ефективності корпоративного управління та обґрунтованості стратегічних рішень стейкхолдерів. У країнах із розвиненою ринковою економікою сформовано усталену практику застосування національних стандартів підготовки фінансових прогнозів та їхньої обов'язкової верифікації незалежними аудиторами. Сучасна міжнародна практика розробки таких прогнозів базується здебільшого на концепції збалансованої системи показників (Balanced Scorecard), що передбачає досягнення паритету між фінансовими та нефінансовими індикаторами, а також внутрішніми і зовнішніми компонентами організації. За таких умов об'єктивно зростає роль обліково-аналітичного забезпечення, оскільки саме воно формує доказову базу для підтвердження реалістичності очікуваних результатів та конвергенції стратегічного планування з діючою обліковою політикою підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування обліково-аналітичного забезпечення у різних сферах управління перебуває у центрі уваги багатьох науковців. Фундаментальні аспекти розбудови таких систем у контексті глобалізаційних викликів та діджиталізації суспільства досліджено у працях Кононенко Л. В., Ніколаєвої С. П. [3], Шигун М. М. [17] та Яремка І. Й. [18], де доведено, що трансформація обліково-аналітичного забезпечення як складової управління підприємством зумовлює необхідність інтеграції аудиторських процедур безпосередньо у структуру інформаційних систем. Питання стратегічного спрямування аналітичних підсистем та моделювання їхніх компонентів розкрито у роботах Парасій-Вергуненко І. М. [10], Нагірської К. Є. [8], Мискіна Ю. І., Романюка А. П., Денещук К. С. [7] та Сікач Н. С. [13].

Формування прогнозних моделей та звітності висвітлено у працях Озеран А. В. [9], Фальченко О. О. [14], Селезень О. М [12], де обґрунтовано підходи до прогнозування фінансової звітності та деталізовано процедури моделювання окремих статей балансу для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Розвиваючи цей напрям, Фатенок-Ткачук А. [15] та Єршова Н. Ю. [2], розглядають фінансове прогнозування у фокусі обліково-аналітичного забезпечення. Особливості обліково-аналітичного забезпечення інвестиційного аудиту інвестиційного аудиту, спрямованого на оцінювання майбутніх результатів діяльності підприємства, висвітлено у працях Федорова І. О. та В. Ю. Гордополова В. Ю. [16]. Дослідження інструментів обліково-аналітичної системи як засобу превентивного виявлення фінансових ризиків та загроз втрати економічної безпеки підприємства у науковій праці Попівняка Ю.М. [11] підтверджує доцільність аудиту прогнозної інформації. Такий підхід корелює з методикою комплексної оцінки ризиків [5], спрямованою на підвищення достовірності звітних показників та контролю якості аудиторських послуг. Особливої уваги заслуговує вектор розвитку звітності в напрямі транспарентності та сталого розвитку, висвітлений у працях Костирко Р. О., Замая О. О. [6], Корягіна М. В. та Куцика П. О. [4] через акцентування на впровадженні вартісно-орієнтованих підходів та інтеграції нефінансових показників, які є визначальними для довгострокового прогнозування.

Попри значну кількість наукових праць за цією проблемою, нові виклики сьогодення актуалізують розвиток аудиту прогнозної фінансової звітності в площині вдосконалення обліково-аналітичного та методичного забезпечення згідно з вимогами МСЗНВ 3400, що передбачає розробку комплексної методики аудиту на основі інструментарію нормалізації вхідних даних та перевірки внутрішньої артикуляції звітних форм задля мінімізації розриву в очікуваннях стейкхолдерів стосовно реалістичності фінансових прогнозів сталого розвитку.

Метою статті є розкриття пріоритетних напрямів розвитку теоретико-методичних засад аудиту прогнозної фінансової звітності відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту на підставі вдосконалення інструментарію обліково-аналітичного забезпечення, орієнтованого на підвищення якості доказової бази та об'єктивності оцінки прогнозної інформації для стейкхолдерів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження обліково-аналітичного забезпечення аудиту прогнозної фінансової звітності потребує глибокого розуміння його сутності як інструменту інформування користувачів про реалістичність планів для прийняття управлінських рішень. Така перевірка передбачає оцінку адекватності фінансових прогнозів суб'єкта господарювання з метою верифікації його потенціалу щодо залучення та раціонального використання капіталу. Аудит прогнозної фінансової звітності суттєво відрізняється від аудиту історичних даних, його головна складність зумовлена невизначеністю. Основна роль такого аудиту полягає у детальному аналізі ризиків і стратегічних можливостей підприємства, що відповідає практиці розвинених країн, де підготовка та незалежна перевірка прогнозів регламентуються національними стандартами. У країнах із розвиненою ринковою економікою існують національні стандарти щодо підготовки фінансових прогнозів та їхньої обов'язкової перевірки незалежними аудиторами. Міжнародний стандарт завдань з надання впевненості (МСЗНВ 3400) «Перевірка прогнозної фінансової інформації» [1], визначає правила та вимоги щодо отримання аудитором достатніх і відповідних доказів того, що припущення керівництва є обґрунтованими, а сама звітність належним чином підготовлена на їх основі. Відповідно до вимог МСЗНВ 3400, обліково-аналітичне забезпечення є джерелом отримання аудиторських доказів для оцінки обґрунтованості припущень керівництва та достовірності показників прогнозної фінансової звітності. Обліково-аналітичне забезпечення аудиту прогнозної звітності базується на функціональному взаємозв'язку його підсистем: обліку, аналізу та аудиту. Така інтеграція дозволяє трансформувати розрізнені масиви ретроспективної та прогностичної інформації у верифіковану модель майбутнього стану підприємства. У межах аудиторської перевірки особлива увага повинна бути зосереджена на ідентифікації та трансформації облікових показників, які відіграють визначальну роль у процесі моделювання прогнозів та отриманні аудиторських доказів. Для забезпечення системної порівнянності показників здійснюється приведення даних із різних джерел (ERP-системи, банківські виписки, паперові носії) до єдиного аналітичного вигляду шляхом уніфікації інформації за обраним стандартом (наприклад, перехід з НПСБО на МСФЗ) та її нормалізації через очищення від випадкових чинників та екстраординарних подій(збитків від форс-мажорів або доходів від реалізації застарілих активів). Кінцевим результатом трансформації є інтеграція бухгалтерських показників із маркетинговими й логістичними планами, що забезпечує об'єктивність майбутніх прогнозів та достовірність доказової бази. Наведені у таблиці 1 критерії ідентифікації нетипових (екстраординарних) показників у процесі аудиту наочно демонструють механізм екстраполяції "історичних даних" у базу для прогнозування.

Таблиця 1 – Критерії ідентифікації нетипових (екстраординарних) показників

Критерій	Сутність ідентифікації	Приклади нетипових подій	Дія аудитора щодо трансформації
Якісний (характер події)	Подія не є частиною щоденної операційної діяльності	Стихійні лиха, виграні судові спозови, продаж майнового комплексу	Вилучення: повне виключення впливу суми з розрахунку грошових потоків
Кількісний (суттєвість)	Відхилення показника виходить за межі встановленого порогу (наприклад, >5% від чистого доходу)	Різкий сплеск попиту через дефіцит у конкурентів або аномальні бонуси персоналу	Нормалізація: Заміна фактичного значення середнім показником за ретроспективні періоди
Ринковий (трансфертний)	Операції здійснюються за цінами, що не відповідають принципу "витягнутої руки"	Закупівля сировини у пов'язаних осіб за заниженими цінами, безвідсоткові кредити	Трансформація: Приведення вартості ресурсів до середньоринкових рівнів
Стратегічний (Сталий розвиток)	Операції, що відбувалися в минулому, але не передбачені майбутньою бізнес-моделлю	Доходи від ліквідованих філій або витрати на обслуговування знятого з виробництва продукту	Коригування: адаптація прогнозів відповідно до нових стратегічних планів компанії

Джерело: розроблено автором

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

Застосування зазначених критеріїв дозволяє аудитору сформувати "нормалізований прибуток" (Normalized EBITDA) — показник, що відображає здатність підприємства генерувати грошові потоки в майбутньому без впливу випадкових обставин. Зіставлення нормалізованих історичних даних із прогнозними величинами допомагає ідентифікувати необґрунтовані коливання рентабельності та приховані загрози, зокрема, ризик зростання дебіторської заборгованості на фоні прогнозів про надлишок ліквідності. На основі очищених від випадкових чинників даних стає можливим оцінити здатність компанії обслуговувати борги у разі зміни ключових припущень (обсягів продажу, коливань валютного курсу) та визначити вплив цих факторів на показники прогнозної звітності. Таким чином, очищення та нормалізація облікової інформації від випадкових факторів перетворює статичні дані минулого на динамічну модель майбутнього, що дозволяє сформувати аналітичне підґрунтя для надання обґрунтованої оцінки реалістичності фінансових прогнозів підприємства.

Наступним кроком формування доказової бази аудиту є аналітична декомпозиція показників за критерієм їх релевантності (диференціація витрат на змінні та постійні), що дозволяє оцінити критичну точку беззбитковості. Паралельно здійснюється деталізація доходів за сегментарною ознакою (номенклатурними групами, географічними регіонами, категоріями контрагентів) задля об'єктивної оцінки реалістичності планових обсягів реалізації в межах конкретних ринкових ніш. Підсумковим кроком у формуванні аудиторських доказів є підтвердження відповідності відображення показників у прогнозній звітності. Зазначена процедура дозволяє аудитору констатувати цілісність фінансової моделі та встановити внутрішню взаємоузгодженість параметрів прогнозного балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів.

Виходячи з того, що фінансовий прогноз слугує підгрунтям оцінки потенційної вартості підприємства та розробки його фінансової стратегії, в даному дослідженні основний акцент зроблено на процедурах аудиту достовірності прогнозних балансів. Основним джерелом для складання планових балансів є дані фінансового обліку. Тому аудиторська перевірка має зосереджуватися на двох аспектах: оцінці достовірності вихідної інформації за минулі періоди та адекватності прогнозних показників. Процедура аудиту фінансових прогнозів (формат балансу) складається з шести етапів.

Перший етап згідно з МСЗНВ 3400 передбачає з'ясування мети, кола користувачів та періоду прогнозування, що є базисом для визначення стратегії перевірки, прийнятної суттєвості та ризиків. У межах планування аудитор обирає методи підтвердження узгодженості прогнозів із ретроспективними даними й обліковою політикою, а також оцінює доречність періоду прогнозування. При визначенні часових меж перевірки враховуються тривалість операційного циклу, ступінь достовірності припущень (чим вища невизначеність, тим коротший період) та потреби користувачів щодо відповідності терміну прогнозу меті його складання (наприклад, строку погашення кредиту чи інвестицій). Такий підхід забезпечує ефективну взаємодію з керівництвом та дозволяє встановити об'єктивні часові межі аудиту.

Метою другого етапу є аналіз облікової політики для встановлення узгодженості між принципами формування прогнозної звітності, фактичними показниками та стратегічним планам підприємства. У межах зазначеного рівня верифікації здійснюється:

контроль методичного інструментарію шляхом перевірки обраних методів амортизації необоротних активів та оцінки запасів (FIFO чи середньозважена) для визначення їх впливу на прогнозну собівартість і фінансові результати діяльності підприємства;

верифікація відповідності стандартам Н П(С)БО або МСФЗ(наприклад, чи враховані вимоги МСФЗ 16 щодо дисконтування орендних зобов'язань згідно з МСФЗ 16 в прогнозному балансі ;

аналіз резервів на основі перевірки обґрунтованості створення та використання забезпечень під майбутні витрати й ризики, що дозволяє уникнути штучного завищення або заниження прогнозного прибутку.

Третій етап передбачає верифікацію прогнозних припущень та аналізу факторів: порівняння динаміки виручки з потужностями та часткою ринку для перевірки виробничо-ринкової узгодженості; оцінювання відповідності параметрів інфляції та валютного курсу офіційним макроекономічним прогнозам; зіставлення витрат і маржинальності із галузевими стандартами для виявлення ризиків. У процесі аудиту особлива увага приділяється системному аналізу ризиків, що зумовлюють потенційні відхилення від обраної стратегії та планових показників, насамперед у контексті фінансової стійкості та параметрів сталого розвитку (ESG-ризиків). Контрольні процедури спрямовані на верифікацію обґрунтованості припущень «найкращої оцінки» (Best-Estimate Assumptions) шляхом аналітичної оцінки їхньої ймовірності, реалістичності та релевантності історичним даним, стратегічним орієнтирам, договірним зобов'язанням і актуальним галузевим трендам. Особливого значення при цьому набуває імплементація ESG-метрик у систему аудиторської перевірки, оскільки чинники сталого розвитку мають пряму детермінованість із вартістю капіталу та стратегічною життєздатністю бізнес-моделі в довгостроковій перспективі.

Метою четвертого етапу є верифікація підходів до оцінки статей балансу та виявлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками, що передбачає факторний аналіз впливу ключових драйверів (обсягу реалізації, темпів інфляції) на динаміку оборотних активів і зобов'язань суб'єкта господарювання. Застосування цього інструментарію дозволяє верифікувати внутрішню когерентність прогнозної моделі, а також зіставити розрахункові показники з ринковою кон'юнктурою та стратегічними цілями підприємств.

На п'ятому етапі здійснюється оцінка достовірності та якості прогнозної інформації шляхом «інвентаризації» статей прогнозного балансу, що передбачає перевірку взаємоузгодженості його показників із даними прогнозних звітів про фінансові результати та рух грошових коштів. Пріоритетним об'єктом аналізу є статті, формування яких базується на суб'єктивних судженнях керівництва (зокрема резерви та гудвіл) або зумовлюється майбутніми стратегічними рішеннями щодо інвестиційної та дивідендної політики підприємства. Оскільки методологічну основу аудиту становить концепція стійкого зростання, в якості критеріїв адекватності прогнозів застосовуються моделі Р. Хіггінса, М. Гордона або розрахунок граничного темпу росту без залучення зовнішнього капіталу. Якщо прогнозний баланс відображає зростання активів, що суттєво перевищує показник стійкого зростання (SGR), аудитор ставить під сумнів обґрунтованість джерел фінансування. За відсутності документально підтверджених планів щодо емісії капіталу або залучення додаткових запозичень такий прогноз ідентифікується як нереалістичний, що зумовлює необхідність коригування припущень керівництва або модифікації аудиторського висновку. Приклад використання показника SGR для ідентифікації розбіжностей у звітності наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Оцінка достовірності та якості прогнозної інформації

Об'єкт	Розбіжність	Ризик викривлення прогнозної звітності	Висновок та дії аудитора
Темпи розширення активів	Прогнозне зростання активів > SGR при відсутності зовнішнього фінансування	Ризик незбалансованості ресурсів та виникнення дефіциту ліквідності	Прогноз визнається нереалістичним; необхідне коригування планів продажів або пошук джерел фінансування
Фінансовий важіль (leverage)	Зростання частки зобов'язань у балансі без відповідного зростання відсоткових витрат	Завищення чистого прибутку через заниження вартості обслуговування боргу	Необхідно перерахувати витрати на величину відсотків згідно з реальною ринковою вартістю запозичень
Дивідендна політика	Високий коефіцієнт виплати дивідендів одночасно з високим темпом самофінансування активів	суперечність у використанні чистого прибутку; ризик розриву грошових потоків	Переглянути інвестиційну програму (зменшити витрати) або дивідендну політику (збільшити реінвестування)
Операційна ефективність	Прогнозний прибуток зростає швидше за історичну маржу без обґрунтованих змін у технології	Завищення показника рентабельності продажів	Сумнів в обґрунтованості припущень щодо зниження собівартості або зростання цін

Джерело: розроблено автором

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

Шостий етап є завершальною стадією із підтвердження достовірності статей прогнозного балансу відповідно до цілей прогнозування. На цьому рівні аудитор перевіряє, чи забезпечує обраний метод моделювання математичну рівновагу між активами(ресурсами) та джерелами їх формування. Моделювання показників ґрунтується на методах екстраполяції показників, що характеризують результати діяльності підприємства: доходу від реалізації, собівартості та прибутку. Кінцевим результатом цього процесу є повна кореляція та узгодженість показників прогнозного балансу із прогнозним звітом про фінансові результати.

Побудова прогнозного балансу базується на дедуктивному підході: від детермінації окремих фінансових індикаторів до формування цілісної структури активів, капіталу та зобов'язань підприємства. Для забезпечення внутрішньої узгодженості фінансової моделі використовуються варіативні аналітичні інструменти, серед яких найбільш репрезентативними є:

метод «нульового балансу» – дозволяє оцінити стан активів та пасивів за умови відсутності змін у зовнішньому фінансуванні;

метод «балансуючої статті» (метод «пробки») – використовується для збалансування моделі через визначення потреби у додатковому зовнішньому фінансуванні (*External Financing Needed – EFN*).

Відповідно до МСЗНВ 3400, мінімізація ризиків суттєвих викривлень у прогнозній інформації досягається через комплексний аналіз системи внутрішнього контролю та перевірку обґрунтованості припущень керівництва щодо майбутніх подій. Систематизація типових викривлень у прогнозних балансах дозволяє аудитору сфокусувати увагу на найбільш ризикових зонах, де суб'єктивні судження менеджменту можуть призвести до викривлення майбутнього стану підприємства. Перелік викривлень, структурованих за об'єктами перевірки наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Типові викривлення у прогнозних балансах та їх характер

Об'єкт перевірки	Типове викривлення (ризик)	Сутність некоректності
Необоротні активи	Заниження амортизаційних відрахувань	Прогнозний обсяг амортизації не враховує нові капітальні інвестиції, що штучно завищує чистий прибуток та залишкову вартість активів
Запаси	Ігнорування "мертвих" залишків	Відсутність у прогнозі коригування на можливе уцінення або списання неліквідних запасів, що призводить до завищення вартості оборотних активів
Дебіторська заборгованість	Надмірний оптимізм щодо інкасації	Встановлення у прогнозі термінів оплати, що суттєво коротші за історичні показники, без наявної зміни кредитної політики
Власний капітал	Математична неузгодженістьміж балансом і звітом про фін. результати	Якщо сума прибутку не збігається зі зміною власного капіталу це свідчить про розрив фінансової моделі
Кредиторська заборгованість	Прихований дефіцит ліквідності	Штучне розтягування термінів оплати постачальникам для фіктивного покращення показників чистого грошового потоку
Балансуюча стаття	"Невидимі" фінансові витрати	Використання кредитів як балансуючої статті без відповідного відображення відсоткових витрат у звіті про фінансові результати

Джерело: розроблено автором

Загальна похибка показників прогнозної фінансової звітності визначається як відносна величина обраного базового показника або за результатами комплексної оцінки суттєвості. Поширеним методичним викривленням є відсутність узгодженості між прогнозними показниками Балансу та Звіту про рух грошових коштів, зокрема, коли зростання дебіторської заборгованості не відображається як відтік коштів від операційної діяльності, що свідчить про недостовірність побудованої фінансової моделі. У разі вирівнювання балансу через статтю «Грошові кошти», що призводить до їх від'ємного залишку, це вказує на прихований ризик банкрутства або дефіцит фінансування, проігнорований менеджментом при розробці стратегії. Математична неузгодженість між прогнозним Балансом та Звітом про фінансові результати виникає при порушенні логічного зв’язку між нерозподіленим прибутком та власним капіталом, що класифікується як помилка моделювання, яка ставить під сумнів надійність усієї наданої інформації.

Відповідно до МСЗНВ 3400 «Перевірка прогнозної фінансової інформації», виявлення таких суттєвих розбіжностей або необґрунтованість ключових припущень вимагає від аудитора чіткого розмежування типів висновків: від модифікації звіту через застереження до надання негативного висновку у разі недостовірності фінансової моделі в цілому. Таким чином, результати верифікації внутрішньої артикуляції звітності стають визначальним фактором при формуванні остаточної думки про реалістичність фінансових прогнозів підприємства. У таблиці 4 наведено приклади формулювання застережень та модифікації висновку у випадках, коли виявлені типові викривлення в прогнозному балансі є суттєвими.

Таблиця 4 – Модифікація аудиторського висновку за результатами перевірки прогнозного балансу

Тип виявленого викривлення	Рекомендований вид висновку	Приклад формулювання у звіті (застереження)
Необґрунтованість припущень (наприклад, нереалістичний темп інкасації дебіторської заборгованості)	Негативний висновок (або відмова від надання впевненості)	«...припущення щодо скорочення періоду оборотності дебіторської заборгованості з 60 до 20 днів не має підтверджених ринкових підстав. Це призводить до суттєвого завищення показника ліквідності у балансі»
Порушення когерентності (розрив між балансом та звітом про прибутки/збитки)	Висновок із застереженням (через обмеження або невідповідність)	«...через відсутність відображення фінансових витрат на обслуговування запозичень, показник нерозподіленого прибутку є завищеним, що порушує цілісність моделі»
Невідповідність стандартам (неправильне застосування облікової політики до прогнозів)	Висновок із застереженням	«...баланс складено без урахування вимог МСБО 16 щодо переоцінки активів, що запланована на II квартал, внаслідок чого валюта балансу є недостовірною»
Суттєва невизначеність (неможливість підтвердити статтю «Кредити»)	Відмова від висловлення думки (щодо окремих елементів)	«...ми не змогли отримати достатні докази щодо здатності підприємства залучити зовнішнє фінансування у розмірі, яке використане як балансуюча стаття для вирівнювання прогнозного балансу»

Джерело: розроблено автором

Запропонований підхід до методики аудиту прогнозної звітності корелює з вимогами МСЗКП 3400 та забезпечує перехід від простої арифметичної перевірки до аналізу професійних суджень, що реалізується за такими напрямами: верифікація об’єктивності припущень шляхом отримання доказів того, що прогнозні оцінки не суперечать фактичним даним та стратегічним орієнтирам підприємства; ESG-інтеграція за рахунок включення параметрів сталого розвитку, що дозволяє оцінити довгострокову життєздатність бізнес-моделі та врахувати вплив нефінансових чинників на вартість капіталу; контроль фінансової стійкості за допомогою моделей Р. Хіггінса та М. Гордона, що дозволяє аудитору виконати вимогу стандарту щодо перевірки узгодженості й реалістичності джерел фінансування.

Висновки та перспективи родальших досліджень. Аудит прогнозної фінансової звітності є інструментом, що дозволяє оцінити достовірність орієнтирів сталого розвитку підприємства та сприяє поінформованості стейкхолдерів для прийняття ними обґрунтованих інвестиційних і стратегічних рішень. Запропоновані напрямки організаційно – методичного забезпечення аудиту прогнозної фінансової звітності, сприятимуть дотриманню вимог міжнародних стандартів аудиту, підвищенню якості аудиторських послуг та мінімізації аудиторського ризику через вдосконалення інструментарію оцінки реалістичності прогнозів. Якісно трансформована облікова інформація шляхом очищення та нормалізації від впливу випадкових чинників і екстраординарних подій дозволяє аудитору зіставити ретроспективні результати з очікуваними показниками в єдиній методичній площині, мінімізуючи ризики суттєвих викривлень у прогнозній звітності. Реалізація запропонованого підходу до організаційно-методичних засад аудиту прогнозної фінансової звітності згідно з МСЗКП 3400 дозволяє змістити фокус аудиту з арифметичного перерахунку показників на комплексну верифі-

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ № 1(61)/2026 ISSN 2221-8440

кацію достовірності фінансових прогнозів та їх відповідності обраній стратегії розвитку.

Перелік використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2016–2017 років. Частина ІІ / пер. з англ. за ред. О. Л. Ольховікової. Київ: Аудиторська палата України, 2018. С. 256-267 (МСЗНВ 3400 «Перевірка прогнозної фінансової інформації»).

2. Єршова Н. Фінансове прогнозування у фокусі обліково-аналітичного забезпечення. *Economics*. 2024. Випуск 5. С. 311–322. https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-312-322

3. Кононенко Л. В., Ніколаєва С. П. Трансформація системи обліково-аналітичного забезпечення як складової управління підприємством в умовах сталого розвитку та діджиталізації суспільства. *Економічний простір*. 2022. № 177. С. 69–75. https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-35

4. Корягін М. В., Куцик П. О. Звітність підприємств у сфері сталого розвитку: стан та перспективи розвитку в Україні. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1(67). С. 12–19. https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).179-186

5. Костирко Р. О. Комплексна оцінка ризику в аудиті фінансової звітності: методичні аспекти та забезпечення якості. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск 76. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-47

6. Костирко Р. О., Замай О. О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент транспарентності фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 50–55. https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50

7. Мискін Ю. І., Романюк А. П., Денещук К. С. Моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства. *Український економічний часопис*. 2023. Випуск 1. С. 34–37. https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6

8. Нагірська К. Є. Обліково-аналітичне забезпечення вибору стратегії підприємства: систематизація наукових поглядів. *Економічні науки. Серія: «Облік і фінанси»*. 2015. № 12. С. 206–215.

9. Озеран А. В. Методологічні засади формування проспективної фінансової інформації в системі публічної звітності. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2023. Вип. 2. С. 45–58. https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-312-322

10. Парасій-Вергуненко І. О. Стратегічний аналіз у системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством: виклики воєнного часу. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2023. № 4. С. 89–96. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-51

11. Попівняк Ю. М. Облік і аудит у забезпеченні економічної безпеки підприємств: прогнозний підхід. *Інноваційна економіка*. 2023. № 2. С. 115–122. https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2

12. Селезень О. М. Удосконалення підходів до оптимізації і прогнозування статей балансу. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 605–610.

13. Сікач Н. С. Сутність і структура обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємницької діяльності. *Регіональна економіка*. 2024. № 2. С. 155–165. https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-16

14. Фальченко О. О. Теоретичні та методичні аспекти прогнозування фінансової звітності підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 447–449. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/79.pdf (дата звернення: 12 грудня 2025 р.)

15. Фатенок-Ткачук А. Обліково-аналітичне забезпечення прогнозування в стратегічному плануванні. *Економічний журнал Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 140–147.

16. Федоров І. О., Гордополов В. Ю. Особливості обліково-аналітичного забезпечення інвестиційного аудиту. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 286–291. DOI:_https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-286-291

17. Шигун М. М. Трансформація облікової системи в умовах цифровізації економіки: аналітичний аспект. *Економічні горизонти*. 2025. № 1. С. 34–42. https://doi.org/10.5281/zenodo.15249162

18. Яремко І. Й. Обліково-аналітичне забезпечення як інструментарій управління економічним розвитком підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 6. С. 1–5. https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-09-02

References

1. International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services: 2016–2017 Edition. Part II. (2018). (O. L. Olkhovikova, Ed.). Audit Chamber of Ukraine. [In Ukrainian].

2. *Yershova, N.* (2024). Financial forecasting in the focus of accounting and analytical support. *Economics*, 5, 311–322. https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-312-322 [In Ukrainian].

ЧАСОПИС ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ №1(61)/2026 ISSN 2221-8440

3. Kononenko, L. V. & Nikolaieva, S. P. (2022). Transformation of the accounting and analytical support system as a component of enterprise management in terms of sustainable development and digitalization of society. *Economic Space*, 177, 69–75. https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-35 [In Ukrainian].

4. Koryagin, M. V. & Kutsyk, P. O. (2024). Enterprise reporting in the field of sustainable development: State and prospects for development in Ukraine. *Economy, Management and Administration*, 1(67), 12–19. https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.6(39).179-186 [In Ukrainian].

5. Kostyrko, R. O. (2025). Integrated risk assessment in the audit of financial statements: Methodological aspects and quality assurance. *Economy and Society*, 76. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-47 [In Ukrainian].

6. Kostyrko, R. O. & Zamay, O. O. (2022). Value-oriented reporting as a tool for transparency of financial and managerial accounting. *Economy and State*, 5, 50–55. https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50 [In Ukrainian].

7. Myskin, Yu. I., Romanyuk, A. P. & Deneshchuk, K. S. (2023). Modeling of accounting and analytical support for enterprise value management. *Ukrainian Economic Journal*, 1, 34–37. https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6 [In Ukrainian].

8. Nahirska, K. Ye. (2015). Accounting and analytical support for the choice of enterprise strategy: *Systematization of scientific views. Economic Sciences. Series: "Accounting and Finance"*, 12, 206–215. [In Ukrainian].

9. Ozeran, A. V. (2023). Methodological principles of prospective financial information formation in the public reporting system. *International Collection of Scientific Papers*, 2, 45–58. https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-312-322 [In Ukrainian].

10. Parasii-Verhunenko, I. O. (2023). Strategic analysis in the system of accounting and analytical support of enterprise management: Challenges of wartime. *Labor Market and Employment*, 4, 89–96. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-51 [In Ukrainian].

11. Popivniak, Yu. M. (2023). Accounting and auditing in ensuring the economic security of enterprises: predictive approach. *Innovative Economy*, 2, 115–122. https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.2 [In Ukrainian].

12. Selezen, O. M. (2016). Improving approaches to optimization and forecasting of balance sheet items. *Economy and Society*, 2, 605–610. [In Ukrainian].

13. Sikach, N. S. (2024). Essence and structure of accounting and analytical support of the business activity management system. *Regional Economy*, 2, 155–165. Retrieved from: https://re.gov.ua/re202402/re202402_155_SikachNS.pdf https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-16 [In Ukrainian].

14. *Falchenko, O. O.* (2016). Theoretical and methodological aspects of forecasting financial statements of enterprises. Economy and Society, 5, 447–449. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/79.pdf [In Ukrainian].

15. Fatenok-Tkachuk, A. (2015). Accounting and analytical support of forecasting in strategic planning. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 4, 140–147. [In Ukrainian].

16. Fedorov, I. O. & Gordopolov, V. Yu. (2024). Features of accounting and analytical support for investment audit. *Business Inform*, 1, 286–291. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-286-291 [In Ukrainian].

17. Shyhun, M. M. (2025). Transformation of the accounting system in the context of digitalization of the economy: Analytical aspect. *Economic Horizons*, 1, 34–42. https://doi.org/10.5281/zenodo.15249162 [In Ukrainian].

18. *Yaremko, I. Y.* (2022). Accounting and analytical support as a toolkit for managing the economic development of the enterprise. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, 6. Retrieved from: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-09-02 https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-09-02 [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції : 19.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку: 18.02.2026 р.

Стаття опублікована: 31.03.2026 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Костирко Р. О. Обліково-аналітичне та методичне забезпечення аудиту прогнозної фінансової звітності. *Часопис економічних реформ*. 2026. № 1(61). С. 50–59.